

et KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický týdeník

2/2016

13. ledna 2016

✦ ročník 101

cena: 13 Kč

Příští číslo vyjde
20. ledna 2016

Z obsahu

* Největší problém
lidstva

* Srdce

Biblické poselství k poslední neděli po zjevení Páně

JSME DIVADLEM PRO SVĚT 1 K 4,5–10

Je dobrou tradicí v mnoha sborech, že na Vánoce se hraje divadlo. Ať už to jsou živé Betlémy nebo vánoční hry, na nichž se podílejí děti, mládež a třeba i dospělí. Taková příležitost přivede často do sborů i ty, kteří jinak cestu do kostela nenajdou.

Hraje v tom jistě roli skutečnost, že návštěva kostela je něco, co k Vánocům tak nějak patří. Ale určitě je pro lidi zajímavé také právě to, že jde o divadlo. Podívanou. Takové divadlo člověka nijak nezavazuje; jen se podívá, možná i potěší a zaručuje. Ale někdy se stane, že ta vánoční podívaná v někom zanechá více než jen to.

Víme, že apoštol Pavel obhajuje před věřícími v Korintu své apoštolské poslání, a mluví tedy o apoštolech, zvláštních svědčích víry. Můžeme ale jeho slova vztáhnout na křesťany, svědky víry, obecně. Tenkrát i dnes, Jsme divadlem. Světu, andělům i lidem. Jaká je to podívaná, jaké je to divadlo? Už to samotné slovo – divadlo (řecky théatron) – nás může znejistit. Copak jako křesťané hrajeme divadlo? Jsme tu pro podívanou? V jakém smyslu? „Nás apoštoly Bůh určil na poslední místo, jako vydané na smrt,“ píše Pavel. Již v té době, a později znovu a znovu, se křesťané vsutku stávali

předmětem podívané. Byli vydáváni na smrt a pro mnohé to bylo jedinečnou a vzrušující podívanou. I dnes čteme zprávy o tom, že jsou křesťané na mnoha místech světa vražděni. A pro jejich „katy“ je to určitě vzrušující podívaná. Někdy takové popravy natočí, aby se mohli podívat i další. Ale co my? Žijeme stále ještě v bezpečné části světa, v prostoru svobody slova a vyznání. Ale i tady být křesťanem, nebo spíše „jednat křesťansky“, člověka může něco stát. I dnes je příležitost k tomu, jít proti proudu rozvášněného davu, i dnes je možné zápasit o věrnost i tam, kde už se to dávno nenosí, i dnes je aktuální stát za pravdou a bránit ji, „i když právě prohrává.“ A pak se někomu můžeme stát zvláštní „podívanou“, a může to vést k otázkám a hledání duchovních zdrojů, které nás určují.

Ondřej Halama,
farář ČCE,
Ochranovský seniorát, Turnov

Letošní novoroční ekumenická slavnost se konala v Praze na Karlově

Bude líp?!

„Hospodin potěší Sion, potěší všechna jeho místa, jež jsou v troskách. Jeho poušť změní, bude jako Eden, jeho pustina jako zahrada Hospodinova.“ (Iz 51,3)

Žijeme v době, kdy ubývá členů církve. Naříkáme nad malou účastí ve společných shromážděních. Uvažujeme o spojení sborů s menším počtem členů. Stále se připravujeme na to, jak obstojíme v tomto tísnivém stavu. Jak hospodářsky zajistíme život sborů a jak budeme schopni pomoci těm, kteří to nedokážou? Jak bude umenšená církev vypadat a co jsme ochotni obětovat pro její působení v budoucnosti? Zkrátka pořád se připravujeme, že bude hůř.

Zapomínáme přitom, že už ve Starém zákoně byla období, kdy „počal Hospodin zmenšovat Izraele“. (2 Kr 10,32) Příčinou toho byl tenkrát odpad krále Achaba a jeho následovníků k modlářskému baalismu a polovičatost reforem krále Jehu, který se stal jen Božím mstitelem nad zpronevěřilým lidem. O takových krizích a Božím slitování, když lid nebo jednotlivec činil pokání, čteme ve většině žalmů a v ostatních starozákonních knihách. I dějiny církve křesťanské probíhaly v jakési vlnovce. Mohli bychom zmínit dobu předreformační, renesanci, osvícenství, liberalismus, nadšení technikou a vě-

dou, kdy se lidé domnívali, že tyto pokroky poznenáhlu vytlačí Hospodina a styděli se přiznat k Pánu Ježíši Kristu. V polovici 19. století píše farář A. Zahn ve svých vzpomínkách, jak to vypadalo, když přišel do Magdeburku. Město i sbor byl plný racionalistů a liberálů. Farář byl odkázán na malý kroužek mužů, kteří přišli do kostela. Ve sboru o 4000 – 5000 duší přišlo v neděli do kostela padesát. Do staršovstva byli kolikrát zvoleni lidé, kteří při volbě přišli poprvé do kostela a po svém zvolení se tam někteří už neukázali. Volba do staršovstva patřila jaksi k občan-

Dokončení na str. 2

AKTUÁLNĚ: NOVOROČNÍ EKUMENICKÁ SLAVNOST ZAHÁJILA ROK KARLA IV.

V přímém přenosu České televize mohli diváci sledovat tradiční Novoroční ekumenickou slavnost – setkání nejvyšších představitelů křesťanských církví. Ta letošní se konala v kostele Nanebevzetí Panny Marie a sv. Karla Velikého v Praze na Karlově, kde se věřící shromáždili ke společným modlitbám za zdar budoucího roku.

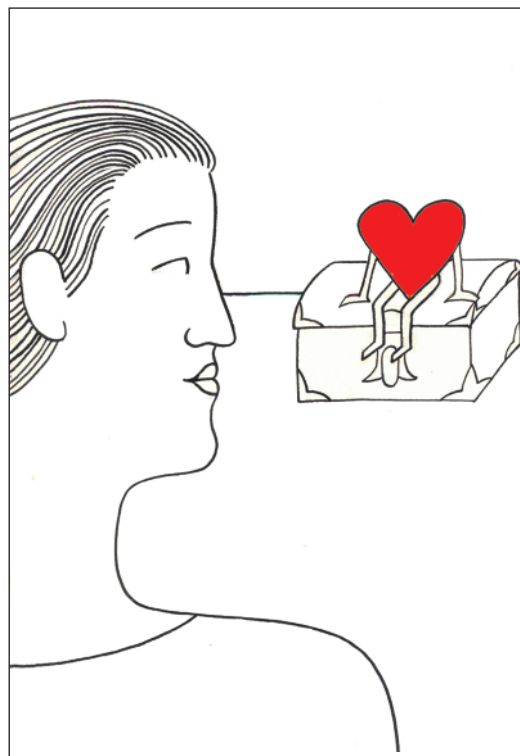
Slavnost byla tentokrát ohlédnutím za rokem mistra Jana Husa a upozorněním, že v tomto roce budeme připomínat Otce vlasti – Karla IV. I proto byl pro shromáždění vybrán kostel, k němuž položil základní kámen v roce 1350 sám Karel IV. Kostel je obdivuhodným stavitelským dílem. Pět novoměstských kostelů, založených Karlem IV. totiž tvoří pravidelný kříž. Severo-jihní rameno tvoří spojnice kostelů sv. Kateřiny a Kostel Zvěstování Panny Marie Na Slupi, západovýchodní rameno Kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Karla Velikého a kostel Panny Marie na Slovanech, ramena se protínají v kostele sv. Apolináře. Nové Město Pražské bylo koncipováno jako Nový Jeruzalém a tento kříž měl být jeho centrem. Karel IV. totiž toužil po tom, aby se Praha stala duchovním centrem Evropy.

V kostele zazněly písně souboru historických nástrojů Musica Chiesa a na varhany hrál Josef Kšica.

Za zdar v roce 2016 se společně pomodlili nejvyšší představitelé církví sdružených v ERC, Římskokatolickou církev reprezentoval kardinál Miloslav Vlk.

(hb)

O těch našich pokladech

V dětství jsme si rádi hrávali na hledání pokladů. Objevit náhodou poklad nebo najít poklad ukrytý a ztracený bylo i pro dospělé vždy terno. Z člověka byl rázem boháč. O tom se psalo mnoho dobrodružných příběhů, točily filmy. Kdo by nechtěl zbohatnout a mít tak říkajíc vystaráno? Nemít existenční starosti, mít vše, co si člověk zamane, mít, jak se říká, na růžích ustláno, bylo snem mnohých dospělých. Růže však mají i trny, které občas bolestivě píchnou. A tak i zbohatlí lidé zjistili, že peníze

nejsou všechno, že jsou věci, které si nikdo a nikdy za peníze nekoupí. Občas slyšíme zprávy, jak si nějaký úspěšný, zdravý a bohatý člověk nedovedl poradit se životem, jak skončil na drogách, nebo si život vzal. Bohatství ho šťastným nakonec neučinilo. V očích světa však bohatí lidé mají velkou váhu, obvykle se vydělují od ostatních, rozhodují a ovlivňují společenské dění, určují politiku, vládnu svými penězi i mocí. Dovídáme se, že malé procento miliardářů vlastní většinu bohatství planety Země na úkor ostatních nemajetných. Pán Ježíš Kristus řekl kdysi svým učedníkům: „Chudé máte stále s sebou, a kdykoli chcete, můžete jim činit dobře; mne však nemáte stále.“ Ano, na světě bude pořád plno chudobných lidí, stejně budou i lidé majetní. Souvisí to již s lidským sobectvím a hříchem. Kdosi moudrý napsal, že v činění druhého šťastným najde člověk své štěstí vlastní, stane se šťastným. Zřejmě toto je klíč k pochopení, proč mnozí bohatí lidé zdaleka šťastní nejsou. V jejich úsilí po vlastním domnělém štěstí se podobají Moliérovu Lakomci. Chamtivost a chtivost lakomce nepřechází, jenom hromadí dále své bohatství. I Matka Tereza kdysi řekla, že není problém nasytit chudé, ale největším problémem je

Dokončení na str. 2

Z církví doma i ve světě

SKUPINA MUSLIMŮ HLÍDALA KOSTEL PŘI PŮLNOČNÍ
Skupina dvanácti muslimů se rozhodla držet stráž před kostelem během půlnoční mše svaté. Stalo se to v Lens na severu Francie, v kostele sv. Františka z Assisi. Idea vzešla od členů Federace muslimských sdružení regionu Nord-Pas-de-Calais a stala se symbolickým gestem, které místní křesťané s vděčností přijali. V závěru bohoslužby místní farář muslimské hlídce poděkoval a věnoval jí betlémské světlo. Sekretář Jednoty muslimských občanů v tomto regionu v televizním prohlášení dodal, že tímto gestem chtěli vyjádřit svou jednotu. „Jsme na jedné lodi. Pokud se tato loď potopí, potopíme se všichni. Pokud nás chtějí vyšinutí lidé zabít, budou nás muset zabít všechny společně.“

RaVat

EVROPSKÝ PARLAMENT ODSOUDIL NÁHRADNÍ MATEŘSTVÍ, VYZÝVÁ K BEZPEČNÝM POTRATŮM
Evropský parlament schválil návrh odsuzující praxi náhradního mateřství. Parlament v návrhu ke zprávě o lidských právech odsuzuje praxi náhradního mateřství, které podrývá lidskou důstojnost ženy, protože se její tělo a jeho reprodukční funkce používají jako komodita. Domnívá se, že praxe gestačního náhradního mateřství, které zahrnuje reprodukční vykořisťování a využívání lidského těla za účelem finančního nebo jiného zisku, zejména v případech snadno zneužitelných žen v rozvojových zemích, má být zakázána a považována za naléhavý problém v oblasti lidských práv.

Návrh schválený 17. prosince 2015 také volá po „snadném přístupu k antikoncepci a bezpečným potratům“, odsuzuje obchodování s lidmi, požaduje zrušení obchodu s lidmi a trestu smrti.

Komise evropských biskupských konferencí (COMECE) uvítala ustanovení týkající se náhradního mateřství, obchodování s lidmi a trestu smrti. Vyjádřila však obavy ohledně „principu subsidiarity a některých základních hodnot týkajících se ochrany manželství a lidského života“, uvedl sekretariát COMECE a sdělil, že „vítá tento celkově pozitivní výsledek“.

RC monitor

EKUMENICKÁ SLAVNOST V PRAZE–DEJVICÍCH
Česká biskupská konference a Ekumenická rada církví zvou na ekumenickou slavnost za účasti nejvyšších představitelů křesťanských církví v rámci Týdne modliteb za jednotu křesťanů v pondělí 18. ledna v 18 h v kostele sv. Vojtěcha v Praze 6 - Dejvicích. Předseda: kardinál Dominik Duka OP, arcibiskup pražský a předseda České biskupské konference, kazatel: Mgr. Petr Procházka, superintendent Evangelické církve metodistické a 2. místopředseda ERC v ČR.

ERC

O těch našich pokladech

Dokončení ze str. 1

nasytit bohaté. Přitom majetek a peníze jsou věci nestálou a nejistou. Na zemi poklady zloději kradou a mol kazí, praví Bible. S sebou si je na věčnost žádný zbohatlík nevezme. Jak jiný je Bůh! Sytí hladové, pozdvihuje chudé, straní ubohým a v očích světa bezvýznamným a přehlíženým lidem. Jeho štědrost vidíme i v jeho stvoření. Země doslova plývá krásou a dobrými plody. Jen kdyby lidé byli lepšími hospodáři. Pán Ježíš nás nabádá: Shromažďujte si poklady v nebi, takové vám nikdo nevezme, ani nic nezkaží. Jaké jsou to poklady? Boží slovo považuje za největší poklad lásku. Láska se v něm obrazně přirovnává zlatu nejčistšímu a nejvzácnějšímu. Čteme, jak sbor se sebou spokojených laodicejských křesťanů Bůh nabádá, aby si toto „zlato“ opatřili. Možná k tomu nabádá i nás. Jakou zásobu lásky máme ve svém trezoru? Už jsme ji utratili, rozkutálela se jak drobné mince? Láska je totiž aktivní, nehledá svůj prospěch, ale činí bližnímu vždy dobře. Bůh nám připravuje skutky dobré, v kterých můžeme chodit, lépe řečeno můžeme je uskutečňovat. Víme že spravedlivý a zámožný Job aktivně pátral po svých spoluobčanech, kterým by mohl pomoci. Své bohatství i prestiž dokázal používat k dobrému. Zdaleka tehdy nic nevěděl o sboru Laodicejských a Pánu Ježíši Kristu. Apoštol Pavel říká, že bez lásky sám není nikým a ničím. Je to hodně vysoká příčka a nám mimoděk vytane na mysli otázka: Chci tento nebeský poklad? Chci jej navyšovat a těžit s ním? Za dobrotu na žebrotu, ozve se v nás ihned jedno české přísloví. Že prokazováním dobra bližním děláme dobře především sami sobě, jak tvrdí i mnozí psychologové, nás jaksí nenapadne. A vůbec nám nedojde (nebo snad ano?), že tím konáme dobře i svému Pánu. On před Velikonocemi a svou obětí na Golgotě, kdy nám sám prokázal to největší dobro, řekl svým učedníkům: „Chudé máte stále při sobě, mne však nemáte stále.“ Jako by v podtextu zaznělo malé skryté postesknutí nad zehráním učedníků nad drahým, zbytečně na něj, vyli-tým nardem. Oponovali tenkrát skoro všichni. „Vždyť přece mohly tyto peníze za „vyplývanou“ mast posloužit chudým!“ Ten nard byl opravdový poklad jedné chudé ženy. Promarnila jej? Naopak! Rozpoznala pravý poklad, který učedníci nepoznali. Ukázala jim, kdo je nad poklady tohoto světa. Budeme-li zkoumat, jak mít lásku, ten největší poklad a jak být příjemní nejen lidem, ale i našemu Pánu, vzpomeňme si na Kristova slova: „Cokoli jste učinili jednomu z nejmenších těchto, mně jste učinili.“ On sám je ta láska, aktivní a trvalá, kterou můžeme mít při sobě. Záleží už na nás, zda jen na chvíli, či stále, nebo vůbec ne.

Marie Plotěná

Bude líp?!

Dokončení ze str. 1

ské cti. Křty se často konaly v domácnostech, někdy bez účasti otce. Mezi lidmi i členy církve platil jen výkon a zásluha. Do takových poměrů přišel farář. Ukázalo se pozdě-náhlu, že jako na počátku učinil Bůh z něčeho všechno, tak že je schopen i v dějích svého lidu učinit z něčeho všechno nově. Podobně to bylo s námi. Za první republiky sice kostely nebyly prázdné, ale pokládali jsme se za jakousi elitu národa, naše víra byla dost jen tradiční a pohodlná, často jen z národoveckých vzpomínek na slavnou dobu husitskou a československou bez bližší známosti s Husovým dílem. Mít víru založenou na biblických základech a přiznat se k Ježíši Kristu zdálo se mnohým nemoderní. Není divu, že po tak pohodlném a finančně zajištěném životě přichází Boží krize. Ptejme se jak v těchto soudech obstojí-

me, což není nic špatného. Nejhorší by byla naprostá netečnost a nepřipravenost. I v Bibli čteme: „Chce-li někdo z vás stavět věž, což si na-před nesedne a nespočítá náklad, má-li dost na ukončení stavby?“ (L 14,28) Dnes nejde jen o stavění ale o udržení chatrné věže. Máme dost na to? Dokážeme uchovat naše sbory? Nepočítáme předem se zhoršením?

Což když budeme překvapeni Hospodinovým zaslíbením: „Hospodin potěší Sion, potěší všechna jeho místa, jež jsou v troskách.“ Ptejme se tedy i na to, zda bychom byli připraveni na Hospodinovo obnovení církve. Vždyť jsme dnes v životě jednotlivců i společnosti na jakési hraně. Mnozí ani nevědí, čemu věřit, jaký je smysl a poslání života, hledají vědomě i podvědomě poslední jistoty, ve své osamělosti poslední potěšení, v technizované a atomizo-

Když se Bůh směje, je to vážné

Domnívám se, že většina kazatelů a religionistů bude se mnou souhlasit, že Boha lze snadněji rozhněvat, než rozesmát. To první se úspěšně dařilo izraelskému národu, to druhé se podařilo nepřítelům Božím i Izraele.

Žalm 2,1-4: „Proč se pronárody bouří, proč národy kují marné plány? Srocují se králové země, vládcové se spolu umlouvají proti Hospodinu a pomazanému jeho: „Zpřetrháme jejich pouta, jejich provazy pryč odhodáme.“ Ten, jenž trůn v nebesích, se směje, Panovníkovi jsou k smíchu.“

Žalm 83,3-5: „Hleď, jak tvoji nepřátelé hlučí, kdo tě nenávidí, pozvedají hlavu, kují proti tvému lidu tajné plány, radí se proti těm, které skrýváš: „Pojďme,“ praví, „vyhladíme je, ať národem nejsou, ať se nikdy jména Izraele ani nevzpomenou!“ Proč jsou plány Božích nepřátel Bohu k smíchu, částečně popsal Vítězslav Garďavský: „Nekonečným vesmírem nepřekročitelných zákonů se valí temná zeměkoule – nekonečným prostorem, nekonečným časem, obrovské, temné, mrazivé nekonečno v nekonečno – a na ní poskakuje hromádka tvorů s hypertrofovanými mozky a ve svém velmi konečném čase povykují: „Pokořili jsme Zemi, zkrotíme moře, vládneme přírodě, ovládneme vesmír!“ – a země se valí nekonečným prostorem podle svých nepřekročitelných zákonů, bez ohledu na kvikot myši – a lidí.“

(Tuto pasáž četli čtenáři v Německu, Velké Británii, Španělsku, Nizozemsku, Švédsku i v Japonsku.)

„Izrael učinil a upevnil sám Hospodin.“ (Dt 32,6)

„Hospodin chránil Izraele jako zřítelnici svého oka.“ (Dt 32,10)

„Kdo se dotýká Izraele, dotýká se zřítel-nice Hospodinova oka.“ (Za 2,12)

ČESKÝ EVANGELICKÝ HISTORIK JINDŘICH VANČURA

(NAROZENÝ 31.8.1855 V KLATOVECH – ZEMŘEL 2.1.1936 V PRAZE)

Studoval na filosofické fakultě v Praze historii a jazyky slovanské, románské a angličtinu, kde získal doktorát. Působil na středních školách v Kolíně, Hradci Králové a v Praze na Smíchově. Ve svých přednáškách a časopiseckých článcích věnoval pozornost české reformaci, zvláště Jednotě bratrské. Stál na Masarykově straně v bojích o pravost rukopisů a o (duchovní) povahu český dějin. Pracoval jako presbyter v kazatelské stanici a později ve filiálním evangelického sboru v Praze na Smíchově a svými historickými přednáškami se účastnil evangelizační práce po 1. světové válce. Z jeho literární činnosti jmenujme: K našemu vývoji církevnímu a náboženskému (1898), překlad výtahu z A. Gindelyho O převratu pobělohorském (1898) a překlady E. Denise Konec samostatnosti české (1893) a Čechy po Bílé Hoře, rovněž politické spisy a články 1914-18. Tak žalostný byl úpadek národa českého v 17. a 18. století, že sama existence jeho vytratila se z vědomí učenců a státníků francouzských.

(Předmluva k překladu Denisova spisu)
B. Vik

vané společnosti někoho, kdo je má rád. Jsou zde ostrůvky ptající se na víru křesťanů tušících, že hrozí zánik a mravní zkáza. Hledají poslední naději. Jsme připraveni na dobu, kdy lidé přijdou zase do kostela, na čas, kdy se splní to, co napsal před 85 lety jeden z mládežníků do dorosteneckého časopisu, že „vypadnou dveře z pantů pod návaem konfirmandů“. Nejde zajisté jen o ten počet, ale především o kvalitu členů nové církve. Připravujeme se také na dobu rozvražení? Pamatujme na modlitby, které jsou arzenálem církve v každé době. Sami budme věrní a stálí, čekající na čas, kdy může být z milosrdenství Hospodinova nečekaně líp. Jak budeme připraveni s pomocí Boží vydat věrohodné svědectví svými slovy i životem? Může být líp!

Jan Pokorný

dů vyhnali a izraelskou zemi přejmenovali na Palestinu. Jejich zlo se však obrátilo v dobrý konec: o zplundrovanou, opuštěnou a vyliďněnou zemi nebyl zájem, a tak južské království bylo posledním suverénním státním útvarem na izraelské půdě. Územím sice prošlo několik armád dobyvatelů, ale žádný si tam svůj stát nevytvořil.

Nacismus – Hitler zasačil židovskému národu téměř smrtelný úder. V jeho pojetí „nemohly existovat vedle sebe dva vyvolené národy“. Proto se rozhodl ten Bohem vyvolený zničit. Nacistická brutalita vyvolala poválečné sympatie národů a jejich souhlas, od roku 1922 již druhý, s opětovným vznikem židovského samostatného státu na jeho historickém území.

Arabsko-izraelský konflikt – Arabové, podněcováni islámskými duchovními, odmítali existenci židovského státu v Palestině od samého začátku. Odmítli Balfourovu deklaraci, rozhodnutí vítězných mocností ze San Rema, rozhodnutí Ligy národů i její nástupkyně OSN z roku 1947. Jestliže Hitler odmítl dva vyvolené národy, pak Arabové odmítají dvě náboženství na jednom území.

Původní nenávisť Božích nepřátel byla nasměrována proti pravému Bohu a jeho vyvolenému lidu – proti Izraeli. Od 30. let 1. století n. l. byly do Boží rodiny povolány také nežidovské národy, všichni, kdo se ztotožnili s učením Ježíše z Nazaretu a nazývají ho svým Pánem a Učitelem. Nikoho by proto nemělo překvapit, že se dnes obrací nenávisť Božích nepřátel jak proti Židům, tak i proti křesťánům.

„Mohu potvrdit, že používat v Evropském parlamentu mimo moji Evropskou lidovou stranu slovo „křesťanství“ je politicky nežádoucí. To jsme do dopracovali! Chceme-li třeba dosáhnout toho, aby se EU zastala mučených křesťanů ve světě, musíme to nějak zaobalit, například vyjmenovat konkrétní skupiny, ale pokud možno se vyhnout slovu křesťanství. Benedikt XVI pro to měl krásný pojem: „sebe-nenávisť Evropy.“ (europoslanec Pavel Svoboda)

Civilizační dluh Židům nemůže být nikdy splacen. Podpora jejich práv na existenci v jejich historické vlasti je minimum, které můžeme my křesťané poskytnout. Věřící politici se zasloužili o právní rámec pro vznik Státu Izrael. Sekulární politici to chtěli, chtějí a zřejmě budou chtít torpédovat.

*Karel Orlík,
předseda České společnosti přátel Izraele*

Bláznovství víry podle Jakuba

VÝKLAD JAKUBOVY EPIŠTOLY

PRVNÍ KAPITOLA

Jk 1,1: *Jákob, služebník Boha i Pána Ježíše Krista: dvanácti rozptýleným kmenům (dosl.: dvanácti kmenům v diaspoře). Buďte zdrávi.* První verš je zcela klasickým, předpisovým začátkem dopisu. Tak jako my máme své konvence, jak má vypadat zdvořilé oslovení a ostatní náležitosti, měl je i antický dopis a bylo zvykem, že začínal právě takto: kdo – komu – a pozdrav. Úplně nejrozšířenější, „nejpředpisovější“ byl právě tento stručný pozdrav *Buďte zdrávi*. Srovnáme-li tento začátek s Pavlovými listy, zjistíme, že apoštol Pavel je „upovídanější“: místo stručného kdo zdůrazňuje i to, že je apoštol, případně že své povolání nemá od lidí, nýbrž od Boha; místo pouhého *Buďte zdrávi* má požehnání (*Milost vám a pokoj...*). To ovšem samo o sobě neznamená, že by jeho začátky dopisů byly stylovější nebo dokonalejší. Jakub – tedy autor tohoto dopisu – píše jako někdo, kdo si nemusí nic dokazovat. *Jákob, služebník Ježíše Krista*. Touto sebe-charakteristikou se vlastně jen představuje jako *křesťanský* autor. Nic víc. Neříká, že je apoštol (což se obvykle uvádí jako argument pro Jakuba, bratra Páně; ale neříká právě ani to, že by tím bratrem Páně byl). Říká o sobě pro začátek jen tolik, že nemluví z pozice nějakého úřadu. Tento stručný, i když stylově čistý „řecký“ začátek dopisu má ovšem přece jenom i další literární ambici. Neuvádí konkrétní jméno (jednoho) adresáta ani jednoho konkrétního sboru, kam je psán, nýbrž pohraje si se starozákonním obrazem Jáкова a jeho dvanácti synů (v řecké Bibli je Jakub a Jákob stejné jméno). Tento začátek charakterizuje *situaci* adresátů. Nedoáváme se konkrétně, do jakého města je psán a zda vůbec je psán do některého města a sboru, nebo spíše jako manifest z centra do celé diaspory. Zato se však dozvíme o typickém čtenáři, kterého měl autor před očima a na kterého se obrací: je to křesťan v situaci diaspory. Křesťan a církev, která *není doma*, není ve svém prostředí. Protože není v království Božím. Protože nežije v Zaslíbené zemi, a ani ta Zaslíbená země není toho času královstvím Božím. Protože ti okolo nejsou stejného vyznání. Typickým čtenářem je tedy křesťan, který je se svým vyznáním a se

vším, co z toho plyne, tak trochu přistěhovalcem a novousedlíkem. Na jedné straně *osamění* ve světě, se kterým si nemůže rozumět *úplně*, na druhé straně jakési virtuální *společenství* napříč diasporou a směrem někam k Zaslíbené zemi nebo Božímu království. Ale osamění je tak říkajíc hmatatelné, zatímco společenství právě jen virtuální. To je situace, která jej může vystavovat zkouškám i stresům (ale k tomu se dostaneme až v následujícím verši). Jestliže těmto rozptýleným synům píše Jákob, je v tom přece jen implicitně určitá *autorita*. Nepíše jim spolubratr, ale tak říkajíc (duchovní) otec. Abraham by byl otcem víry, Jákob už je i otec společenství: svých dvanácti synů a potažmo kmenů. V tomto smyslu je to cosi jako dopis (manifest) z centra do diaspory. Řecké CHAIREIN, které autor použije jako konvenční pozdrav, přibližně odpovídá českému *Buďte zdrávi!* – ale právě jen přibližně. Doslovný význam je o maličko jiný. Zatímco my Češi si už na úrovni zdvořilostních frází přejeme „hlavně to zdravíčko“ (*Buďte zdrávi; Na zdraví;* dokonce i ve slově *zdravit* to své zdraví slyšíme), Semité si tradičně přejí spíše pokoj (Šalom), a Řekové si přáli *radost ze života*. CHAIREIN znamená doslova *radovat se*. Jak vidno, Jakub se v úvodním pozdravu přidržel řecké radosti ze života – protože si tím připravil půdu pro paradoxní výpověď následujícího verše: *Radujte se! A největší radost mějte z toho, když se dostanete do problémů.*

Jk 1,2: *...a největší radost (nebo: všechnu tu radost) mějte, bratři moji, kdykoli upadnete do rozmanitých zkoušek.* Nejprve ke stylistické stránce: v řečtině je zde poměrně dokonalá aliterace – PEIRASMOIS PERIPÉSÉTE POIKILOIS. Autor si umí pohrát s jazykem – a jazyk, se kterým si tak rozverně hraje, je řečtina. Pro většinu novozákonních pisatelů je řečtina prostě nutnost, proti které nijak neprotestují, ale ani ji nijak zvlášť neprožívají. Jenom pár novozákonních autorů si s řečtinou vyloženě pohrává. Jedním z nich je právě Jakub. Teď ale k důležitější souvislosti: duchovním zážem této výpovědi je starozákonní mudrosloví a především novozákonní moudrost, obsažená v kázání na hoře (Mt 5-7). Mudrosloví (včetně toho starozákonního) má vždycky několik úrovní. Na nejobecnější lido-

vé rovině jsou triviálnosti – které nám připadají triviální zejména proto, že vyjadřují nejobecněji rozšířené názory. Jako třeba právě to, že nejdůležitější je to zdravíčko a hlavně aby nám sloužilo, nebo že ranní ptáče dál doskáče, nebo že je hezké být bohatý a šťastný, ba že je to přímo *požehnání* být bohatý a mít rodinu (jinými slovy: když někomu Bůh žehná, pak to znamená, že mu obstará bohatství a rodinu) a že když někdo je bohatý a *má* hodně dětí, musí to být zbožný člověk, protože mu Pán Bůh požehnal. Ale potom je tu i *vyšší* (nebo chcete-li *hlubší*) rovina mudrosloví, která chce říct něco trochu nezvyklejšího a hlubšího. Aby to lidi trklo a začali poslouchat, vyjádří se většinou pomocí paradoxu. Pomocí něčeho, co vypadá na první pohled jako za vlasy přitažené – a člověk o tom musí přemýšlet: jak tohle někdo může myslet vážně?! Jako například, že šťastní jsou ti, co nic nemají. Dokonce chudí duchem. Nebo že šťastní jsou ti, kteří pláčou (zatímco ti, kteří v životě neměli důvod plakat, jsou vlastně chudáci). V linii těchto mudroslovných (a zejména Ježíšových) paradoxů je i tato Jakubova výzva: Mějte radost ze života. A hlavně se radujte z toho, když to za mnoho nestojí. Především se radujte z problémů, průšvihů a pokušení. I takový mudroslovný paradox ovšem vzápětí musí aspoň naznačit *proč*: Proč bych měl být tak šťastný z toho, že je mi do pláče nebo že jsem chudý a ukřivděný? (Odpověď může být například: Protože právě v té situaci máte šanci pochopit něco podstatného z Božího království.) V případě Jakubovy epištoly tedy čekáme odpověď, proč bych se měl radovat z toho, co komplikuje život a může vést k osobním selháním... Toto *proč* nám předloží další věta. Ale než se k ní dostaneme, ještě jednou připomenu souvislost s *úvodním* veršem: Jednak si Jakub připravil cestu pozdravem *radujte se!*: Radujte se, a nejvíc z těch těžkostí. Ale současně dal zkoušky aspoň nepřímo do souvislosti s *diasporou*. Implicitní (předpokládaný) čtenář je ostrůvkem diaspory, má možná někde poblíž hrstku podobných, ale většinu času nežije v nějaké iluzi křesťanské Evropy, nýbrž ve světě, kde je vnímán skoro jak příživník.

Pokračování přístě

2

Odhod'me všecku přítěž i hřích, který se nás tak snadno přichytí, a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo, s pohledem upřeným na Ježíše, který vede naši víru od počátku až do cíle.

Žd 12,1b–2a

Pane, pomoz mi chodit v botách horníka, obuvi obchodníka, mokasínech lovce kožesin a v sandálech mistra Ježíše.

Modlitba domorodých Američanů

Jenom ved'te život hodný Kristova evangelia, abych viděl, až přijdu, nebo nepřijdu–li, abych slyšel, že zakotveni v jednom Duchu vedete jednou myslí zápas ve víře v evangelium

F 1,27

Ukaž nám, dobrý Pane, jak být střídmy, dokud nebudou všichni nasyceni; jak plakat, dokud se nebudou moci všichni smát; jak být pokorný, dokud se všichni nebudou moci hrdě postavit; jak se rmoutit, dokud nebudou všichni utěšeni; jak být nepokojný, dokud všichni nebudou moci žít v míru; jak si nárokovat méně, dokud všichni nenaleznou spravedlnost.

Evangelium a evangelia

V Novém zákoně je jediné evangelium – Kristovo (Mk 1,1), ale čtyři knihy s tímto nadpisem představují různá podání. Odpovídá to době a místu pisatelů a čtenářů. Starocírkevní obránce víry to zdůvodnil: „Protože jsou čtyři světové strany“ – ale světových stran je více, a v Novém zákoně je evangelijních podání hned několik: také podle Pavla, pastýřských listů, obecných epištol a podle pisatele Zjevení.

Markión vytvořil ve 2. století jakýsi Nový zákon podle gnostického učení. Vyloučil všecko, co připomíná starozákonního Boha – Tvůrce – a židovství. Ponechal jen deformované Lukášovo evangelium a části Pavlových epištol.

Poněvadž církev gnózi odmítla, nemohla přijmout ani toto bludné dílo a ještě během 2. století se rozhodla pro 27 normativních (kanonických) novozákonních knih, jak je známe, a ovšem také pro Starý zákon v jeho řecké podobě.

Rozdílý mezi čtyřmi evangelijními spisy dělají některým čtenářům obtíže. Řecký bohoslovec Tatianos (ve 2. století) je chtěl překlenout svým dílem Diatessarón („Napříč čtyřmi“ evangelií). Tento harmonizovaný průřez se v některých východních církvích delší dobu používal místo evangeliáře. Všecky biblické dějepravy jdou vlastně touto cestou a jsou vhodné pro katechezi dětí i přístupujících členů. Později by se ovšem měl křesťan seznamovat i s Písmem svatým a vyrovnávat se i s jednotlivými protimluvy jeho pisatelů.

Díky biblickým společnostem je už 200 let Bible dostupná komukoli. Naproti tomu ještě Kralická Šestidílka (1579) se v předmluvě obrací jen ke kazatelům, jimž byla i s vykladačskými poznámkami určena. (Římskokatolické edice jsou autorizovanými vysvětlivkami opatřeny vždycky.)

V novověku se vžila představa, že Písmo svaté pochopí každý gramotný člověk. Potvrzuje se však slovo etiopského dvořana: „Jak bych mohl rozumět, když mi to nikdo nevyloží!“ (Sk 8,31) I my potřebujeme „Duchem svatým poslaného, – Filipa, který nám tuto službu prokazuje: a také společenství církve, která je a má být živoucím výkladem biblického textu. Vykladačská práce se musí dělat stále znovu, aby naše zvěstování mohlo oslovit současníky v jejich situaci. Od apoštolských dob až dodnes tu je celá posloupnost biblistů, kteří se o to snaží. Musí ovšem spolu trpělivě rozmlouvat přes hranice času, prostoru a konfesijního zaměření. Nikdo by si neměl osobovat konečné slovo a výhradní právo na poznanou pravdu. A církev je má podpírat svými modlitbami i svými hlasy, aby se nedostali na scestí.

Bohuslav Vik

Reakce čtenářů

Přidávám se k článku bratra Ottera z 32. čísla Evangelického týdeníku ("Ohlédnutí za rozhlasovým vysláním nedělních bohoslužeb"), a to také jako seniorka pokročilého věku (90 let). Stále se ještě mohu většinou zúčastňovat bohoslužeb v našem sboru (Praha-Braník), ale přibývá nedělí, kdy jsem odkázána na bohoslužby v rádiu. A tu mně rovněž vadí, že písně jsou většinou označovány jen čísly ve zpěvníku. Stačilo by málo, aby se i posluchači mohli ke zpěvu přidat. Zřetelně citovat první řádku písně, která se má zpívat, ať už se zpívá v evangelickém nebo katolickém kostele. Ty nejkrásnější mají evangelíci i katolíci společně.

Dr. Iva Drápalová

USNESENÍ DOSUD NEPŘIJATÉ

Mám sen: sejde se církevní grémium (synoda, synod, konvent, ekumenická rada, biskupská konference, jak chcete) a přijme následující usnesení: "Naši bližní ze států Blízkého a Středního východu! My, vyznavači Ježíše Krista, jehož považujeme za svého pána, my členové západní civilizace, zakládající si na křesťanské tradici, vyznáváme v hlubokém pokání, s kajícím srdcem, že jsme bez protestů přihlíželi tomu, jak americká, britská a francouzská letadla shazují bomby na vaše země, destabilizují vaše vlády, aby je, pokrytecky, vyměnila za "demokratické", a způsobují tak chaos, který vás nutí k masovému odchodu do krajin, v nichž vám nehrozí smrt, žízeň, hlad. Vyznáváme, že majíce dostatek prostředků vám nepomáháme zajistit si vodu, abyste si mohli vypěstovat potraviny pro výživu svých dětí. Prosíme vás za odpuštění, že jsme v minulosti mlčeli k vašemu soustavnému ponižování a nutili vás tak, abyste mysleli na pomstu. Vidíme v tom svůj veliký hřích a v tom, co se dnes děje, Boží soud."

Jaroslav Kraus, Mariánské Lázně

Poslední pomazání Gustáva Husáka?

Ing. arch. Vladimír Husák, CSc. poskytl deníku SME exkluzivní rozhovor, v němž komentoval mimo jiné i agresivní přístup církevních představitelů, především tehdejšího trnavského arcibiskupa Jána Sokola. Jde především o tvrzení, že byl normalizační prezident a dlouholetý tajemník ÚV KSČ zaopatřen posledním pomazáním, o které prý požádal. Jak to podle syna Vladimíra v posledních hodinách s Gustávem Husákem opravdu bylo? Arcibiskup Ján Sokol skutečně za jeho otcem přišel, ale jeho interpretace události prý není důvěryhodná. "Protože jsme se znali, šel jsem ho navštívit," tvrdil novinářům trnavský arcibiskup. "Nemocnému jsem posloužil všemi svátostmi. Ještě jsem mu řekl, že má velkou zásluhu na záchraně oltáře na Úřadu vlády, který by bez jeho zásahu spálili. Rozloučili jsme se s tím, že ho ještě přijdu navštívit." A jaká je verze syna bývalého prezidenta? Přišel za ním bez ohlášení do nemocnice i přes náš nesouhlas. Ještě když byl otec doma, jednou jsem za ním ráno přišel, dali jsme si kávu a řekl mi: Teď mě poslouchej. Nepřeji si žádného kněze. Když o tom ještě budu

ET-KJ

3

Stále vás pro Boha vybízím, aby mé dopisy nikomu přístupny nebyly a aby nebyly na veřejnost vydány, poněvadž se bojím o některé osoby, aby se kvůli tomu nedostaly do nebezpečí. ²⁾ Buďte opatrní ve slovech i skutcích. Vít, ³⁾ zůstane-li, musí být velmi opatrný. Dosud jsem velice rozradostněn, když slyším, že můj milostivý Pán přichází. Náš Spasitel ⁴⁾ Lazara po čtyřech dnech, již smrdícího, životu navrátil, Jonáše po tři dny v rybě ochraňoval a opět jej vyslal ke kázání, Daniele z jámy lví vytáhl, aby sepsal prorocství, tři mládence v peci ohnivé od plamene zachránil, Suzanu již odsouzenou, na smrt se ubírající osvobodil. Proto zda by nemohl mne ubohého týmž způsobem od vězení a smrti osvobodit, kdyby to bylo ku slávě jeho, ku prospěchu věřících a k mému lepšímu? Není ukrácena moc jeho, jenž Petra, který měl již být veden na smrt v Jeruzalémě, ze žaláře vyvedl skrze anděla, a spadla pouta s jeho rukou. Vždy ať se děje jeho vůle, která, přeji si, aby se naplnila na mně pro slávu jeho a pro hříchy mé. ⁵⁾

Jakýs doktor mi řekl ⁶⁾, že cokoliv bych činil, podrobuje se sněmu, že vše jest pro mne dobrým a dovoleným, a připojil: „Kdyby sněm vyslovil, že ty máš toliko jedno oko, ačkoliv máš dvě, musíš se sněmem vyznat, že tomu tak jest." Jemuž jsem řekl: "Byť i celý svět mi to říkal, já, protože mám rozum, jaký nyní mám, nemohl bych takovou věc tvrdit proti svému svědomí." Ale když jsme o tom dále mluvili, upustil od onoho výroku a pravil: „Pravda, já nevolil přlíši vhodného příkladu."

Hospodin jest se mnou jako udatný válečník. Hospodin světlo mé a spase-ní mé, koho se budu bát? Hospodin síla života mého; z koho budu mít strach? K němu v těchto časech často volám onu antifonu: ⁷⁾ "Pane, násilí trpím, odpověz za mne, nevím, co říci mám nepřátelům svým." Pán s vámi!

72. Husův dopis podle vydání Bohumila Mareše (1851 – 1901, evang. farář a církevní historik) z r. 1911 (již 3. vydání), který také připojil vykladačské poznámky, které zde uvádíme. V roce 2015 Husovy dopisy převedeny do současnější češtiny.

72. Přátelům svým v Kostnici ¹⁾
R. 1415- po 8. červnu. (1415, 25.? června.)

Jak již po třetím slyšení hojně se stalo, tak i po něm děly se mnohé pokusy ze všech stran o to, aby Hus odvolal, při čemž se všelicos k utišení svědomí jeho přednášelo, ovšem že marně. A ačkoliv osud jeho zdál se býti již rozhodnut a on sám si tuto pravdu a skutečnost nezasťíral, nepřestal přece téměř až do konce doufati ve své vysvobození. Při tom jevil velikou starostlivost o své přátele, maje obavu, aby je týž osud nestihl. V přítomném listě vybízí k zachování opatrnosti, poté, uváděje příklady moci Boží z Písem svatých, ujišťuje, že i jej může Bůh zachrániti, a konečně vypravuje o nezdařeném pokusu nějakého doktora v příčině přísežného odvolání.

¹⁾ Tom. 578. Pal. 225. ²⁾ Viz list 69, pozn. 5. ³⁾ Viz list 94: o němž ničeho mimo jméno nevíme; patrně zprostředkoval dodání listu. ⁴⁾ Viz Ev. Jana 11, Jonáš 2, Daniel 6. Apokryfiční přídavkové k prorocství Danielovu kap. 3. a 13. a Skutkové apošt. 12. ⁵⁾ Viz list 60 „Bůh dopustil pro hříchy mé, aby on (Michal) a Pálec povstali proti mně." ⁶⁾ Buď při třetím slyšení, v němž podle Mladenovice nejen Petr Alliacký a Zikmund, nýbrž i mnozí jiní mu přimlouvali říkouce, že by pro něho bylo lépe, kdyby se cele na milost sněmu dal - anebo soukromě při návštěvě ve vězení. ⁷⁾ Zpěv kněze při oltáři, vystřídající se se zpěvem sboru (kúru) odpovídajícího.

Známí a neznámí hrdinové podzimu 1939

(Vinohradský knihkupec Bohumil Procházka)

V českých dějinách se k 17. listopadu váží dva historické okamžiky. V roce 1939 po krvavém potlačení protiněmeckých demonstrací nacisté uzavřeli české vysoké školy. Devět studentských vůdců popravili a přibližně 1200 studentů uvěznili v koncentračním táboře Sachsenhausen u Oranienburgu. O padesát let později to byli opět studenti, kteří demonstrací zahájili sametovou revoluci. Obě události spojila touha po svobodě a odpor vůči totalitní moci. Staly se významnou součástí naší historické paměti a pro své dějinné spřízně-ní nelze jednu od druhé oddělit.

Loni uplynulo 100 let od narození jedné z obětí podzimu 1939, studenta medicíny Jana Opletala (*1.1.1915). Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze pod záštitou předsedy Senátu Parlamentu České republiky pana Milana Štěcha uspořádalo při této příležitosti velkoryse pojatou výstavu nazvanou „Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939. Nacistická perzekuce českých studentů během 2. světové války.“ Návštěvník výstavy se tu může kromě osudů obou známých obětí říjnové demonstrace, Václava Sedláčka a Jana Opletala, seznámit s životními příběhy méně známých studentů, buď popravených, nebo uvězněných. Přibližují nám temnou dobu počínajícího Protektorátu Čechy a Morava, ale také kruté podmínky, jež panovaly v místě věznění. Nedílnou součástí výstavy je také příběh pražského knihkupce Bohumila Procházky, člena tehdejší Jednoty československé (dnešní Církve bratrské), uvedený slovy z jeho deníku: „Prostě být silný a připravený na všecko.“ Jeho osud se několikrát protnul s osudy uvězněných vysokoškoláků. V Akademické YMCA se spřátelil s později popravenými Rudolfem Marešem a Jaroslavem Valentou, kteří ho v červnu 1939 získa-

li pro spolupráci v protinacistickém odboji. Právě zážitek z 28. října 1939, kdy byl nedaleko svého knihkupectví na pražských Vinohradech svědkem střelby německé Schutz-polizei do demonstrujícího davu, posílil toto jeho rozhodnutí. Stal se členem odbojové skupiny Petiční výbor Věrní zůstaneme (PVVZ), která byla od konce roku 1939 součástí Ústředního vedení odboje domácího (ÚVOD). Jeho knihkupectví sloužilo jako překladiště zpráv pro českou exilovou vládu v Londýně. Uskutečňovaly se tu schůzky odbojářů, jejich setkání se členy postižených rodin, předávaly se zde peníze a balíčky na jejich podporu a také se tu rozšiřovaly ilegální tiskoviny. V září 1940 byl Procházka ve svém knihkupectví zatčen gestapem, mnohokrát vyslýchán v Petschkově paláci a vězněn osm měsíců na Pankráci. Poté byl až do konce války internován v koncentračním táboře Sachsenhausen. Brzy po příchodu byl přidělen na blok č. 53, kde byli ubytováni čeští studenti. S řadou z nich navázal osobní přátelství, která přetrvala až do jeho smrti v roce 1963.

Ve svých vzpomínkách o nich píše,

Novinka z Kalicha

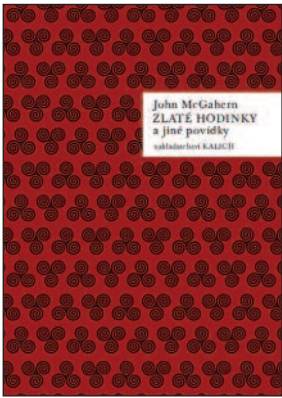
Zlaté hodinky a jiné povídky

John McGahern

Výbor Zlaté hodinky a jiné povídky představuje to nejlepší z povídkářské tvorby Johna McGaherna (1934–2006), který je již dnes považován za jednoho z klasiků jak irské, tak světové literatury. V mistrných prózách – z nichž česky vyšel hlavně román Mezi ženami (2003) – autor mapuje život v Irsku ve druhé polovině dvacátého století s neúprosnou, až prorockou bystrozrakostí a působivostí, nezřídka říznutou ironií a černým humorem.

První český reprezentativní výbor povídek přeložila Alena Dvořáková.

296 stran, edice Prvotisky, cena 277 Kč, v e-kalichu 235 Kč.

Smutné zprávy

V pondělí 28. prosince zemřel ve věku 79 let prof. Pavel Filipi, evangelický teolog, duchovní Českobratrské církve evangelické a profesor Univerzity Karlovy. V letech 1999–2005 a krátce v roce 2010 zastával funkci děkana Evangelické teologické fakulty. Jako praktický teolog se věnoval liturgice. Rozloučení s Pavlem Filipim se konalo ve čtvrtek 7. ledna 2016 ve sboru ČCE na Vinohradech (Korunní 60).

* * *

V neděli 27. prosince 2015 zemřel ve věku 90 let ThDr. Zdeněk Soušek, emeritní farář a emeritní senior Českobratrské církve evangelické. Působil ve sborech Kladno, Rakovník, Libice nad Cidlinou a Strměchy. Rozloučení se konalo v úterý 5. ledna 2016 v kostele ČCE ve Strměchách.

že „studenti tvořili mladý živel, byli veselí a optimističtí. Zkusili první krutý táborový život, který vedl proslulý a obávaný Gustav Železný, raportführer, vrah a zločinec velkého formátu“. A dále uvádí s příslověnou láskou ke knize a k poezii: „Ve chvílích, kdy měli trochu klidu od nacistických dozorců, recitovali své oblíbené básně, ale i známé věci ze školních hodin literatury. Každý si některé verše poznamenal a opisoval, sešitky se plnily. Byly to sešitky jako dlaň, které se nosily v tobolece, zavěšené na šňůrce kolem krku.“ Na výstavě se nacházejí i originální předměty z doby Procházkovy pobytu v koncentračním táboře: dopisy domů obohacené kresbami spolupovězně Josefa Dobeše, nůž s vyřtým vězeňským číslem 37924, deník a batoh z pochodu smrti, Nový zákon s fotografií maminky a synovce, kteří zahynuli během náletu na Prahu v únoru 1945. Ale také u nás dosud neznámé fotografie, které pořídil Jaroslav Skliba po osvobození vězňů z pochodu smrti, jež jsou archivovány v Památníku a Muzeu Sachsenhausen. Je možné zde vyslechnout i úryvky ze vzpomínek a dopisů Bohumila Procházky načtené citlivým hlasem herce a recitátora Alfreda Strejčka.

Na vernisáži výstavy byla představena nová poštovní známka vydaná při příležitosti jubilea Jana Opletala. Její autorka Renáta Fučíková uvedla, že v portrétu Opletala chtěla vyjádřit nejen přicházející temnotu, ale také tvář pokoušející se vzdorovat nastalé národní pohromě. Osobní svědectví bývalého studenta, dnes už 96letého pamětníka Vojmíra Srdečného živě dokreslilo Procházkovy vzpomínky přednesené hercem Janem Vlasákem. Podrobnější seznámení s životy všech osobností zastoupených na výstavě poskytuje také pečlivě připravená publikace kurátorky výstavy Jany Bartošové. Nezbyvá než připomenout ještě jednu myšlenku z Procházkových pozdějších úvah: „Pravdivý život má v sobě plno momentů živého hrdinství.“

V prostorách Národního pedagogického muzea a v knihovně J. A. Komenského ve Valdštejnské 18, Praha 1, lze tuto nevšední výstavu zhlédnout do 14. srpna 2016 (úterý-neděle 10-12.30 a 13-17).

Pavel Holeka

EVANGELICKÝ TÝDENÍK - KOSTNICKÉ JISKRY
Vydává Kostnická jednota
Redakce a administrace v Praze 2,
Ječná 19, PSČ 120 00, tel.: 224 919 607,
e-mail: ET.KJ@worldonline.cz
www.evangelickytydenik.cz
Celoroční předplatné 481 Kč, jednotlivé číslo 13 Kč. Č.ú.: 228961190/0300
Redaktor: Bohumil Kejř
Uveřejněné příspěvky nemusí vždy vyjadřovat stanoviska vydavatelů.
Nevyžádané materiály redakce nevrací, ani neuschovává.
Tiskne Grafotechna
Distribuci provádí:
* Pro jednotlivce: Česká pošta, s.p. bezplatná infolinka České pošty 800 300 302
adresa pro písemný styk:
Česká pošta oddělení periodického tisku Olšanská 9, 130 00 Praha 3
e-mail: postabo.prstc@cpost.cz
*Hromadné zásilky: A.L.L.Production s.r.o., Poděbradská 24, 190 00 Praha 9, tel.: 234092851
Registrační číslo MK ČR: E 365
ISSN 0139-505X